

Keizer Leopold II: Wenen, 5 mei 1747 – aldaar, 1 maart 1792

Peter Leopold Valentijn Jozef Anton Joachim Pius, aartshertog van Oostenrijk, was groothertog van Toscane (1765–1790; als Leopold I), vorst van de Zuidelijke Nederlanden, koning van Bohemen en als Leopold II keizer van het Heilige Roomse Rijk (1790-1792). Hij volgde in 1790 zijn broer Jozef II op als keizer van het Heilige Roomse Rijk en vorst van de Zuidelijke Nederlanden midden in de turbulente tijd.

Groothertog van Toscane

Regerperiode: 1765 - 1790

Voorganger: Frans Stefanus

Opvolger: Ferdinand III

Rooms-Duits koning en keizer

Regerperiode: 1790 - 1792

Verkiezing: 30 september 1790 in Frankfurt

Kroning: 9 oktober 1790 in de Dom van Frankfurt

Voorganger: Jozef II

Opvolger: Frans II

Koning van Hongarije, koning van Bohemen en regerend aartshertog van Oostenrijk

Regerperiode: 1790 - 1792

Kroning: 15 november 1790 in de Sint-Maartensdom, Presburg

6 september 1791 in de Sint-Vituskathedraal, Praag

Voorganger: Jozef II

Opvolger: Frans II

Zoon van Frans I Stefan en Maria Theresia van Oostenrijk

Frans I Stefan

Maria Theresia van Oostenrijk

Zijn eerste voornaam Peter is niet typisch Habsburgs. Via zijn peetmoeder Elisabeth van Rusland - de dochter van tsaar Peter de Grote - heet hij Peter. Het Habsburgse Hof verkiest zijn tweede voornaam Leopold, de naam van de stamvader van het aartshertogdom Oostenrijk, de heilige Leopold (III) van Babenberg, wel een typische Oostenrijkse voornaam.

Aanvankelijk werd Leopold verplicht een kerkelijke carrière te maken. Deze verplichting zou Leopold antiklerikale gevoelens bijgebracht hebben. Na de dood van zijn oudere broer Karel veranderde zijn vader de plannen voor Leopold. Leopold moest huwen met de Spaanse prinses Marie Louise van Bourbon (1864) en groothertog van Toscane worden (1865).

Marie Louise van Bourbon

Leopold en zijn echtgenote Marie Louise van Spanje (een dochter van koning Karel III van Spanje) kregen zestien kinderen:

- Maria Theresia (14 januari 1767 - 7 november 1827), gehuwd met Anton I van Saksen
- Frans (12 februari 1768 - 2 maart 1835), volgde zijn vader op als laatste Rooms-Duitse keizer
- Ferdinand (6 mei 1769 - 18 juni 1824), volgde zijn vader op als groothertog van Toscane en huwde Louise van Napels in 1790 en Marie van Saksen in 1821
- Maria Anna (21 april 1770 - 1 oktober 1809), trad toe tot een klooster en werd abdis
- Karel (5 september 1771 - 30 april 1847), volgde zijn oom op als hertog van Teschen
- Alexander (14 augustus 1772 - 12 juli 1795) gestorven door verbranding
- Albrecht (19 december 1773 - 22 juli 1774)
- Maximiliaan (23 december 1774 - 10 maart 1778)
- Jozef (9 maart 1776 - 13 januari 1847) trouwde drie maal; hij huwde met Alexandra Palovna van Rusland in 1799, met Hermine d'Anhalt-Bernburg-Schaumburg in 1815, en met Dorothea van Wurtemberg in 1819
- Clementine (24 april 1777 - 15 november 1801), gehuwd met koning Frans I der Beide Siciliën
- Anton (31 augustus 1779 - 2 april 1835)
- Maria Amalia (15 oktober 1780 - 25 december 1798)
- Johan (20 januari 1782 - 11 mei 1859), Duits Reichsverweser

- Reinier (30 september 1783 - 16 januari 1853), gehuwd in 1820 met Elisabeth van Savoye-Carignano (een zus van koning Karel Albert van Sardinië)
- Lodewijk (13 december 1784 - 21 december 1864)
- Rudolf (8 januari 1788 - 24 juli 1831), kardinaal en prins-aartsbisschop van Olomouc

Leopold II, Marie Louise en hun nageslacht

Terwijl zijn oudste broer Jozef II als Rooms-Duits keizer heerste, bestuurde Leopold het groothertogdom Toscane.

Jozef II

In het begin liet hij nog de bemoeienis van zijn moeder-weduwe toe doch meer en meer wordt hij de echte bestuurder in Firenze. Hij was ervan overtuigd de principes van de Verlichting één na één uit te voeren tijdens zijn lange regeringsduur van Toscane (1765-1790). Hij studeerde op een grondwet voor Toscane, in een periode dat de constitutionele monarchie taboe was bij de adel. Leopold snoeide in de privileges van de machtige familie de' Medici, waarmee hij nog minder vrienden maakte. Hij schafte het kerkasiel af, vormde kerkelijke gevangnissen om tot staatsgevangnissen en wenste de kloosterorden af te schaffen. Dat laatste lukt hem niet. De doodstraf en foltering af te schaffen lukte hem dan weer wel.

Na het overlijden van zijn broer Jozef II in 1790, werd Leopold verkozen tot nieuwe Rooms-Duitse keizer. Die verkiezing liep niet zo vlot als gedacht. De tijdsgeest was overigens woelig en onstabiel, na de Franse Revolutie van 1789. Leopold werd te Frankfurt am Main gekroond op 9 oktober 1790. Zijn Rijksdevies was 'pietate et concordia' of door vroomheid en eendracht. Leopolds ideeën over 'sovereiniteit van volkeren' trokken grote ogen, niet in het minst door de Hongaren in zijn rijk. Leopold werd gekroond in Presburg tot koning van Hongarije en in Praag tot koning van Bohemen. Hij werd eveneens de regerende aartshertog van Oostenrijk.

- Aan de oostgrenzen van zijn rijk moest zijn regering druk onderhandelen met Pruisen, Rusland en de Ottomanen om een nieuwe oorlog te vermijden.

- Zijn zus, de afgezette Franse koningin Marie-Antoinette, deed meermaals beroep op hem om te hulp te komen in Parijs.

Marie Antoinette van Oostenrijk

Leopold onderschatte de revolutionaire krachten in Frankrijk aangezien hij een aanhanger was van de Verlichting. Franse inwijkelingen en royalisten in Oostenrijk reageerden agressief

toen bleek dat Leopold niet militair ingreep. Volgens sommige bronnen kwam er geen Oostenrijks(-Pruisische) invasie in Frankrijk, omdat Leopold een Russisch manoeuvre vreesde in Polen en in het Ottomaanse Rijk[1]. Toen zijn schoonbroer de Franse koning Lodewijk XVI trouw zwoer aan de Franse grondwet in oktober 1791, meende Leopold even dat de Franse Revolutie was afgesloten.

Leopold onderschatte de revolutionaire krachten in Frankrijk aangezien hij een aanhanger was van de Verlichting. Franse inwijkelingen en royalisten in Oostenrijk reageerden agressief toen bleek dat Leopold niet militair ingreep. Volgens sommige bronnen kwam er geen Oostenrijks(-Pruisische) invasie in Frankrijk, omdat Leopold een Russisch manoeuvre vreesde in Polen en in het Ottomaanse Rijk[1]. Toen zijn schoonbroer de Franse koning Lodewijk XVI trouw zwoer aan de Franse grondwet in oktober 1791, meende Leopold even dat de Franse Revolutie was afgesloten.

Leopold onderschatte de revolutionaire krachten in Frankrijk aangezien hij een aanhanger was van de Verlichting. Franse inwijkelingen en royalisten in Oostenrijk reageerden agressief toen bleek dat Leopold niet militair ingreep. Volgens sommige bronnen kwam er geen Oostenrijks(-Pruisische) invasie in Frankrijk, omdat Leopold een Russisch manoeuvre vreesde in Polen en in het Ottomaanse Rijk. Toen zijn schoonbroer de Franse koning Lodewijk XVI trouw zwoer aan de Franse grondwet in oktober 1791, meende Leopold even dat de Franse Revolutie was afgesloten.

Lodewijk XVI

- Leopold kreeg het Britse Rijk aan zijn kant, door te dreigen de Oostenrijkse Nederlanden af te staan aan Frankrijk.
- Na de Brabantse Omwenteling en het uitroepen van de Verenigde Nederlandse Staten, zag Leopold II zich gedwongen de Conventie van Reichenbach met de Pruisen, die de opstandelingen steunden, te ondertekenen. Zodoende herstelde Leopold het gezag van de

Habsburgers in de Zuidelijke Nederlanden en dat van de prins-bisschop in Luik. Op 27 augustus 1791 kwamen de Oostenrijkse keizer Leopold II en de Pruisische koning Frederik Willem II bijeen en tekenden de Verklaring van Pillnitz.

Frederik Willem II

Hierbij riepen ze de andere Europese grote mogendheden op om in te grijpen als de Franse koning Lodewijk XVI in gevaar zou komen. De Nationale Grondwetgevende Vergadering van Frankrijk zag de verklaring van Pillnitz als een verkapte oorlogsverklaring, en greep dit argument aan om op 20 april 1792 de oorlog te verklaren aan Oostenrijk en zijn bondgenoten, de Coalitieoorlogen.

Zijn regering als keizer duurde kort, slechts twee jaar: van 1790 tot 1792. Over zijn dood in 1792 gingen talrijke geruchten van vergiftiging, met waardeloze beschuldigingen aan het adres van jezuïeten, Franse agenten en vrijmetselaars. Hij werd begraven in de Toskanagrufte binnen in de keizerlijke grafkelder Kapuzinergrufte in Wenen. Leopold werd opgevolgd door zijn oudste zoon Frans II, die zich volledig afkeerde van de hervormingspolitiek van zijn vader (en zijn oom Jozef II). Zijn zoon Frans II zou de laatste Rooms-Duitse keizer uit de geschiedenis worden.

Sarcofaag van Leopold II in de Kapuzinergrufte

Kapuzinergruft in Wenen.

Wapen van Leopold II als Rooms-Duits keizer